

Конгреси, конференции, симпозиуми

80 ГОДИНИ ОТ ПРОВЕЖДАНЕТО НА IV КОНГРЕС НА СЛАВЯНСКИТЕ ГЕОГРАФИ И ЕТНОГРАФИ – СОФИЯ – 1936 г.

Тази година се навършват 80 години от провеждането на IV конгрес на славянските географи и етнографи, състоял се на 16-29 август 1936 г. в София. Както е отбелязано в специална публикация със заглавие „Най-голям международен научен конгрес, какъвто не е виждала София“, поместена във вестник „Зора“, бр. 5110 през 1936 г., „Покровител на този конгрес ще бъде Н.В. Царят (Борис III), а за уреждането на конгреса се състави един почетен комитет, в състав: министър-председателя, министърът на външните работи,

Част от конгресистите след откриването на конгреса

министрите на вътрешните работи, на просветата, на войната и железниците, кметът на Столицата, гл. директор на БДЖ и гл. секретар на Министерството на просветата“.

По повод конгреса проф. Иван Батаклиев помества подробна информация в Известия на БГД, кн. IV, 1936 г., от който се вижда, че в организационния комитет са взели участие: „1) почетен председател – Ан. Иширков, професор по география в Софийския университет, член на БАН; 2) председател – проф. М. Арnaudов, ректор на Университета, член на БАН; 3) гл. секретар Ив. Батаклиев, професор по география в Университета, председател на Българското географско дружество; 4) помощници-секретари – Д. Яранов, доцент по география в Университета, Хр. Вакарелски, асистент в Народния етнографски музей, и Г. Гунчев, асистент по география в Университета; 5) касиер – майор д-р Д. Стоянов, началник на отдел във Военния географски институт“. В тази публикация проф. Батаклиев подробно описва организирането на конгреса, секциите, по които е разпределена научната дейност, мероприятията, съпътстващи събитието, като най-голям акцент обаче е поставил върху участниците и представените от тях научни разработки. В работата на този научен форум предварителна заявка са направили 420 участника със 160 научни реферати, но проф. Батаклиев след провеждането му уточнява, че са присъствали 323 делегати от: Полша – 84, Чехия и Словения – 51, Югославия – 68, Германия – 3, Холандия – 1, Франция, Германия и Финландия – 10, Румъния – 1, България – 125. Изнесени са 140 научни доклади и съобщения, от които 103 са на географска тематика, а 37 – на етнографска. Работата на конгреса е организирана в следните 8 секции, вместо предвидените 9, което се е наложило от обединяването на зоогеографската (поради липса на достатъчно реферати) и фитогеографската секция в една обща биогеографска секция:

I. Геодезия, картография, геофизика, метеорология, климатология, хидрография – с председатели: Н. Бонев, професор по астрономия в Университета, и о.з. полковник от Генералния щаб А. Ганев, директор на Военния географски институт, и секретари: К.Т. Киров, директор на Централния метеорологически институт, и майор д-р Д. Стоянов и Н. Негенцов, началник на службата за времето при Дирекцията на въздухоплаването. Изнесени са 29 доклада.

II. Геоморфология и геология – с председател Ст. Бончев, професор по геология в Университета, и секретар Д. Яранов. Прочетени са 26 доклада.

III и IV. Биогеография – с председател Ст. Петков, професор по ботаника в Университета, и секретар д-р Ив. Буреш, директор на Царските природонаучни институти. Представени са общо 8 доклада.

V. Антропогеография, стапонаска география – с председател Ив. Батаклиев и секретар Г. Гунчев и с 29 доклада.

VI. Етнография, социология, демография, антропология – с председатели: Г. Т. Данаилов, професор по политическа икономия в Университета, и Ст. Л. Костов, директор на Народния етнографски музей, и секретар Хр. Вакарелски. Изнесени са 37 доклада.

VII. Областна география, методика на географията – с председател Ив. Батаклиев и секретар Ан. Ст. Бешков, учител в Търговската гимназия, София, с прочетени 3 доклада.

VIII. Историческа география, история на географията – с председател Г.И.Кацаров, професор по стара история в Университета, и секретар В. Миков, уредник в Народния археологически музей. Представени са 8 доклада.

Както съответства на географски и етнографски конгреси, по време на самия конгрес, а и след него, са проведени редица екскурзии – до вр. Мусала, Черни връх, Искърския пролом, мини Перник, Рила, Западни Родопи и Маричина низина, Задбалкански котловини и Странджа, Северна, Югоизточна и Западна България. Част от дейността на конгреса са и организирани географска и картографска изложба с български карти, чиито главни уредници са служители от Министерството на войната и Географския институт при Софийския университет, както и етнографска изложба на украинците от Полша и на Женския тракийски съюз. За ознаменуване на конгреса специално са изработени значка и възпоменателни пощенски марки, а за улеснение на участниците са раздадени програма на конгреса с имената на всички участници, резюмета на рефератите, специално издание “*La Bulgarie devant le IV-e Congres des geographes et ethnographes slaves*” (210 с.), Географска карта на България в М 1:1 000 000 и Геоложка карта на България в М 1: 800 000, изработена от проф. Ст. Бончев, карта на маршрутите на предвидените екскурзии, както и други географски и етнографски научни периодични издания.

Конгресът е открит на 16 август 1936 г. в Аулата на СУ, украсена с националните знамена на участващите славянски страни, в присъствието на Н.Ц. Височество принц Кирил, на представители на българското правителство и легациите на другите държави, включени в конгреса. Приветствено слово произнася министърът на народната просвета (просвещение) проф. Д. Мишайков, в което той подчертава значението на България „за сближението на славянството, за да може то да изпълни своята знаменателна мисия в човешката цивилизация“. Неговите думи са последвани от приветствие на председателя на организационния комитет на конгреса проф. М. Арнаудов, в което той изказва благодарност „на Н.В. Царя за отзивчивостта му да стане покровител на конгреса“ и в което потвърждава значението на великата културна мисия на славянството, като посочва имената на „знаменитостите на славянската географска и етнографска мисъл“. По негово предложение е избран председател на конгреса – по традиция това е най-старият член на конгреса – видният чехски географ проф. Вацлав Швамбера, който изказва благодарност за оказаната чест и представя историята на славянските географски и етнографски конгреси, като отбелязва, че те вече са с извоювано международно право. На откриването приветствени слова поднасят и представители на другите славянски страни, като последен говори проф. Иван Батаклиев – председател на Българското географско дружество. Той подчертава „многолюдността на конгреса, която се дължи не само на научни интереси, но и на племенни връзки, и която ще подтикне българските географи към по-усилена работа за напредъка на българската география и за напредъка на общата славянска география“.

През следващите дни дейността на конгреса следва предварително изготвената програма – работа по секции, екскурзии, посещения, културни мероприятия. Всичко в достатъчна степен е отразено в споменатата вече публикация на проф. Ив. Батаклиев и е онагледено с многобройни снимки.

Заклучителното събрание се провежда на 21 август 1936 г. в Аулата на Университета, на което се прочита телеграма от Н.В. Царя с поздравления и пожелания за ползотворна дейност, прави се отчет за дейността на конгреса, приемат се резолюции от секциите, като най-много предложения за бъдещи съвместни дейности са направени от секция VI. Етнография, социология, демография, антропология. Предложено е следващите конгреси да се провеждат през четири, а не през три години, като мястото на провеждане на V конгрес да бъде през 1940 г. в Русия – в Москва или в Киев, но при невъзможност това да стане, той да се свика в Чехословакия.

В заключителните си думи представителите на славянските страни подчертават значимия успех на конгреса и изказват голямата си благодарност на организационния комитет за организирането на конгреса и за голямото, сърдечно гостоприемство, което е оказано на гостите. Конгресът е закрит с пламенно слово от проф. М. Арнаудов, който благодари на гостите за изключителното им внимание към българската наука и България, и със заключителна реч от председателя проф. Швамбера.

Провеждането на такъв научен форум в България – с голямо международно участие, с изключително богата и съдържателна програма, е от важно значение за развитието на българската наука, за контактите, които се създават между учените и за тяхната бъдеща дейност, и не на последно място за опознаване и издигане авторитета на нашата държава.

ЛИТЕРАТУРА

Батаклиев, Ив. 1936. IV Конгрес на славянските географи и етнографи в София – 1936 г. – Изв. на БГД, кн. IV, с. 5-36./ Batacliev, Iv. 1936. IV Congres des geographes et des ethnographes slaves – Sofia, 1936. Izv. BGD, kn. IV, pp. 5-36.

Иванка Ботева

80 YEARS SINCE THE IVTH CONGRESS OF THE SLAVIC GEOGRAPHERS AND ETHNOGRAPHERS – SOFIA - 1936

The paper celebrates the 80th anniversary of the conduct of the IVth Congress of Slavic Geographers and Ethnographers. The event took place in Sofia from 16th to 21st August 1936 under the auspices of HM Tsar Boris III. The congress was attended by 323 delegates from Poland, Czechoslovakia, Yugoslavia, Germany, Holland, France, Germany, Finland, Romania and Bulgaria. A total of 140 scientific papers and announcements were presented, of which 103 were on geographical issues and 37 papers - on ethnography. The program of the congress was very rich – a scientific part, organized in eight sections, field tours, exhibitions and cultural events. The importance of this major scientific forum was paramount for the development of the Bulgarian science and the raising of the prestige of Bulgaria.

Ivanka Boteva